

על שוטים ועקרבים

זהו. תם עידן קצר של כהונה כחבר במזכירות. חודשיים לפני הזמן הקצוב, שהרי נבחרים לשנתיים בלבד, עזבתי אותה. והסיבה לכך? – אי רצון להיות שותף לדברים רעים. ומה היה לך כל כך רע, תשאלו? התשובה בהמשך הפוסט הזה, שככל הנראה, יהיה הפוסט האחרון שלי במסגרת 'הבלוג של דן חנוך' בקהילנט.

הסיפור התחיל עוד במזכירות הקודמת, עת דנו בטיטות הסכם שיוך הדירות. סעיף 6 בהסכם קובע **תנאי סף** שעל כל חבר לעמוד בהם על מנת שיהיה זכאי לשיוך דירתו. אז, הופיעה בהסכם פסקה אחת, שכבר אז נראתה בעייתית במיוחד – החובה על כל **יחידי** משפחת החברים להסדיר את חובם לקיבוץ על מנת שיהיו זכאים לדירה. אחרי מספר דיונים במזכירות, הוחלט להסיר את הסעיף הזה ולהחליפו בתנאי סף אחר – החובה על כל יחידי משפחת חברים' למלא את **מחויבותם** לקיבוץ. אז מה ההבדל בין 'חוב' לקיבוץ ובין 'מחויבות' לקיבוץ? הבדל של שמיים וארץ – חוב הוא חוב כספי שצבר החבר לקיבוץ, למשל בגין הלוואה שקיבל, ומחויבות היא הדרישה לעמוד בסטנדרטים שקבענו, ובתוכם החובה לעבוד, החובה להעביר הכנסות מעבודה לקיבוץ - כולל קופות גמל, קרנות השתלמות, פנסיה ותלוש משכורת שמקבל עובד החוץ. הסיבה להחלפת הסעיף המדבר על 'חובות' בסעיף המדבר על 'מחויבות', היא בכדי למנוע מצב שמי שאינו ממלא את חובותיו כחבר קיבוץ יזכה בדירה, ומי שחייב כספים מסיבות שונות – לא. שהרי **חוב** כספי אפשר להסדיר, גם בעתיד, עם שיוך הנכסים או עם קבלת בונוסים, ואילו **מחויבות** יש לקיים - היום, כאן ועכשיו. סיבה נוספת להסרת הסעיף הוא הייתה - 'חובות' אפשר לפרש בצורה רחבה, ואל לו לתקנון לאפשר קיפוח זכות יסוד של החבר בשל משהו מעורפל. זו הסיבה שבדיונים ההם קבענו, שזכות היסוד של החבר תהיה תלויה בשתי שאלות בלבד – האם כל **יחידי המשפחה** ממלאים את חובתם כחברים, והאם צברו שלושים שנות ותק. וזהו. אחרי הדיונים ההם הגענו להסכמה רחבה ותיקנו את הסעיף המדובר.

במאמר האחרון שעסק בשיוך הדירות - 'הצד השקט של הרעש' הצגתי את המחלוקות שנתרו בעיני. ואכן, בדיון במזכירות, הוחלט לקדם עניינים ולזרז את הדיונים, ולצורך כך הוחלט על מנגנון לפיו כל חבר מזכירות יביא שני סעיפים, שיש עליהם מחלוקת **ולא הוסכמו קודם**, שהרי אף אחד לא רוצה להסתובב במעגלים. ורק כאלה אשר לדעתו, יש צורך בהחלטה מקדימה של הציבור בקלפי לפני שיוכנסו להסדר השיוך. מה רבה הייתה הפתעתי לראות שהסעיף הוא, שכבר הוחלט ונסגר, ובגינה אף שונה ההסדר – חוזר כאילו לא נדון כלל. כאשר ניסיתי להבין מה עומד מאחורי המהלך הזה נתבררה לי מציאות עגומה – יש מי שרוצים להחזיר את הסעיף המדבר על 'חוב' רק כדי שישמש כנגד מי שהם רואים כמנצלים את הקיבוץ. כן – ממש כך. ולא, לא מדובר על מי שהודיעו על עזיבת הקיבוץ וכבר שנים חיים כאן בלי לשלם אגורה. ולא, לא מדובר פה על מי שלא מסכימים לחתום על המסמכים המאפשרים להחזיר כספים נשכחים בקופות גמל או קרנות השתלמות – כפי שקבענו בקלפי, אלא על מי שקמו מעפר והקימו בית חדש אחרי אסון, או אחרי גירושים וכעת פותחים פרק ב. לטענתם, מי שמשכן בביתו בן או בת זוג מבחוץ, צריך להיות אחראי גם לחובות שיצברו לקיבוץ, ואם לא ידאג שכן הזוג ישלם את 'שכר הדירה' שנדרש ממנו – הרי שלא יהיה זכאי לשיוך דירה. נפול נפל הפור – 'שכר דירה' חשוב מוותק, וכסף חשוב ממחויבות לקיבוץ. מעבר לתפיסה הבעייתית שאדם אחד **חייב** להיות אחראי לחובות של אדם אחר, בעל כורחו, יש כאן משהו רע. ממש רע. והכי עצוב שזה ממש לא מהותי להסכם השיוך. סתם דבר רע שעומד בזכות עצמו. שלא תבינו אותי לא נכון – אני סבור שחובות יש להחזיר, אבל אין להחזיק אדם חייב בגין אחרים, ואין לדרוש מחבר שיבחר בין הקיבוץ לזוגתו לחיים. וכן, אני מכיר את הטענה של כמה חברים הנשואים ללא חברים – "...אם אני משלם – כולם חייבים לשלם..." - לי זה מזכיר את הבדיחה העצובה על זה שנשר מקורס טייס והתנדב לנ"מ – "...אם אני לא טס – אף אחד לא יטוס..."

לא עבר הרבה זמן מאז פורסם [המאמר הקודם](#), וכבר נתבשרנו באספה על מי שהחליט, על דעתו שלו, להעביר לקיבוץ חלק מזערי מהכנסתו ולשמור את היתרה בכיסו. מן הוכחה חיה לנחיצות הסעיף המדבר על 'מחויבות'. ואכן, כך דיווח המזכיר לציבור, אותו חבר קיבל מכתב רשום מעורך דין המתרה בו, שמעשיו מהווים עילה להוצאה מהקיבוץ ואם לא יחזור בו - הרי שהמשפחה כולה תאבד את זכותה לשיוך הדירה ולא רק החבר הסורר. האם הדבר דומה למי שאין ידו משגת לשלם את 'שכר הדירה' שדורש הקיבוץ? ממש לא. האחד עשה זאת מהמקפצה, לאור יום, והשני, מבוש ונבוך בא לבקש מהקיבוץ הנחה.

על פי המהטמה גנדי, ישנם שבעה חטאים חברתיים: פוליטיקה ללא עקרונות, עושר ללא עבודה, תענוגות ללא מודעות, ידע ללא אופי, מסחר ללא מוסר, מדע ללא אנושיות, וסגידה ללא הקרבה. בכלל, אצל היהודים המספר שבע תופס חזק – שבעה נהרות קדושים, כך גם שבע ערים ושבעה הררים. בדיון האחרון במזכירות שהיה סוער במיוחד, מצאתי את עצמי לבד מול כל המזכירות. לדאבוני התברר לי שפוליטיקה קטנה, בלי שום עקרון ראוי, מכוונת את הידיים המצביעות. "בבקשה אל תעשו זאת, זה רע, רע שאינו הכרחי..." ממש התחננתי, אבל העיניים ראו רק דם ודמים, והאצבעות – הצביעו. זו פוליטיקה ללא עקרונות. אגב, באופן אישי אני מסתפק בשלושה עיקרים חברתיים, בלבד, על מנת לשמור על חיים תקינים ביחד – לא נכנסים לכיס של החבר, לא לצלחתו ובטח שלא לתחתונו. זה מספיק.

ומה באשר לחטא השני - עשיית עושר ולא במשפט? פה יש לדבר קצת על 'שכר הדירה' הזה שעורר את כל הויכוח. 'הסכם בר רשות' שיעלה לדיון שוב באספה הקרובה, מחייב כל חבר לקבל על עצמו את חובותיו של בן הזוג לקיבוץ. הסכם זה הוחזר למזכירות מהאספה, אחרי שקמה חברה וסיפרה על זוגות שנאלצו להיפרד, מאחר ולא יכלו לממן את שכר הדירה שנדרש מבן הזוג. ומדוע שכר הדירה נדרש בכלל? למה לא לחייב בני זוג של חברים רק ב'דמי התושב' ובהוצאות הישירות שלהם? הלא אם מדובר בכך שאף אחד 'לא יחיה על חשבוננו' כדברי כמה חברים, הרי ש'דמי התושב' מכסים את כל מה שעולה לנו להחזיק נפש אחת בקיבוץ - מביוב ועד ארנונה, מנוי ועד בריכה, משמירה ועד חגים – מן מס גולגולת **אחיד** לכולנו - חברים ותושבים – ששיעורו כשליש ממה שנדרש היום מבני הזוג של חברים. אז למה לא להסתפק בו, ומדוע לדרוש גם 'שכר דירה' עבור מחצית הבית שבו גר החבר עד כה לבדו? האם הדירה הזו הייתה מושכרת לזרים? האם גם מי שגר לבד יידרש לשלם שכר דירה עבור החצי השני של ביתו? לא. זו עשיית עושר ולא במשפט.

ומה עשתה המזכירות? האם דנה בעקרון נשגב שיש בו 'בהסכם בר רשות' הזה? לא. היא החזירה אותו לאספה כפי שהוא, בלי לשנות אף תג או פסיקה. מן סוג של ניסיון לבלבל את הציבור – מצד אחד מגדירים את החבר כחייב, ומצד שני מתנים את שיוך הדירה בסילוק החוב. עקום. ובעיקר רע.

ומשהו קטן לסיום –

דוד המלך מצווה לנו **סור מרע ועשה טוב** (תהילים לד טו) שמשמעו –

סור מרע – אל תתעסק עם הרוע, אל תנסה 'להכיל' אותו, אל תנסה לעמוד על סיבותיו או מקורותיו, ואפילו אל תלך למלחמה עימו – רק סור ממנו. הסיבה לכך היא, שאם אדם מביט בתהום – התהום מביטה בו בחזרה, ולכן – סור מרע.

ועשה טוב – מלא את יומך בעשיית הטוב, כך לא תיאלץ להתבונן בתהום.

ובבניין הארץ ננוחם –

דן חנוך.